

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 656/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálým, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 CoPr 3/2016-323 z 31. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 CoPr 3/2016-323 z 31. mája 2016 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) domáhal okrem iného určenia, že *«obsah a podmienky v subdodávateľskej zmluve zo dňa 14.6.2010 uzatvorenej medzi sťažovateľom a spoločnosťou [REDAKOVANÉ] ako žalovaným (ďalej len „žalovaný“), zodpovedajú pracovnoprávnemu vzťahu, a že úraz, ktorý sa stal sťažovateľovi dňa 12.5.2011 počas výkonu práce je pracovným úrazom, za ktorý zodpovedá žalovaný v rozsahu 100 %. Žalobu v tejto časti podal na tom skutkovom základe, že dňa 12.5.2011 vykonával pre žalovaného pomocné práce v areáli [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], a to na základe poddodávateľskej zmluvy zo dňa 14.6.2010, uzavretej medzi ním a žalovaným. Pri výkone práce na streche plechovej prístavby, kde sťažovateľ vykonával strhávanie plechov z dôvodov výstavby lešenia, ktoré malo slúžiť pri zatepľovaní školy, došlo v dôsledku preborenia strechy k jeho pádu na zem, pričom utrpel ťažké zranenia...“*. Sťažovateľ v návrhu poukazoval predovšetkým na to, že *„hoci medzi ním a žalovaným bola uzatvorená formálne poddodávateľská zmluva, prácu ktorú na základe tejto zmluvy pre žalovaného vykonával niesla všetky zákonné znaky závislej práce, ktorú je možné v zmysle Zákonníka práce vykonávať len v pracovnom pomere. Na základe toho možno poddodávateľskú zmluvu považovať len za zastierajúci právny úkon, ktorým bola zakrytá existencia pracovného pomeru sťažovateľa u žalovaného. Následne aj úraz, ktorý utrpel sťažovateľ dňa 12.5.2011 je pracovným úrazom v zmysle § 195 ods. 1 Zákonníka práce, za ktorý nesie v zmysle uvedeného ustanovenia zodpovednosť žalovaný.“*. Alternatívne sa sťažovateľ domáhal na žalovanom zaplataenia úrazového príplatku, úrazovej renty (jednorazovo i mesačne), náhrady za bolesť, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrady za zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, a to všetko s príslušenstvom bližšie špecifikovanom v petite jeho žaloby.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 25 Cpr 6/2013-263 z 1. decembra 2015 návrh sťažovateľa v časti, ktorou žiadal určiť, že obsah a podmienky v subdodávateľskej zmluve uzatvorenej medzi sťažovateľom a žalovaným zodpovedajú pracovnoprávnemu vzťahu a že

úraz, ktorý sa stal sťažovateľovi počas výkonu práce je pracovným úrazom, za ktorý zodpovedá žalovaný, zamietol. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

4. Proti rozhodnutiu krajského súdu nasmeroval sťažovateľ svoju sťažnosť, ktorú odôvodňuje tým, že odvolací súd sa v celom rozsahu *„odvolal na predchádzajúci rozsudok okresného súdu“*, pričom *„V odôvodnení neuviedol žiadnu vlastnú argumentáciu ani zdôvodnenie skutkových či právnych záverov, na základe ktorých rozhodol. Len skonštatoval, že žalobca v podanom odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa okresný súd nevysporiadal. Sťažovateľ pritom v podanom odvolaní uviedol rozsiahlu argumentáciu, na ktorú nereagoval racionálnym zdôvodnením ani okresný súd, ani krajský súd ako súd odvolací.“*.

5. Námietku o porušení práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces podrobnejšie rozvádza v ďalšom texte sťažnosti. K porušeniu týchto práv došlo podľa jeho názoru nielen nedostatočným zdôvodnením súdneho rozhodnutia, ale aj nesprávnym právnym posúdením jeho žalobného návrhu. V nadväznosti na to argumentuje, že *„krajský súd neposúdil jeho nárok podľa relevantnej právnej normy“*. Tvrdí, že práca, ktorú pre žalovaného vykonával, niesla všetky znaky závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 Zákonníka práce. K tomu uvádza, že *„účelom vymedzenia pojmu závislá práca je okrem iného aj zabrániť obchádzaniu ustanovení Zákonníka práce a uzatváraníu iných zmluvných typov na prácu, ktorá by mala byť ako práca so znakmi závislej práce pokrývaná zmluvnými formami pracovného práva. ... Za najvýznamnejší pojmový znak inštitútu závislej práce je konštantne nutné považovať nadriadenosť zamestnávateľa a podriadenosť zamestnanca, resp. osobnú závislosť zamestnanca na zamestnávateľovi. ... Práve tento najvýznamnejší pojmový znak závislej práce, a to vzťah podriadenosti a nadradenosti charakterizoval právny vzťah existujúci medzi sťažovateľom a žalovaným. Sťažovateľ sa pri výkone práce absolútne podriaďoval rozhodnutiam a pokynom žalovaného vo všetkých okolnostiach týkajúcich sa predmetného vzťahu ako aj týkajúcich sa výkonu samotnej práce. Žalovaný nariaďoval sťažovateľovi, aké práce má vykonávať, kde ich má vykonávať, kedy a v akom čase ich má vykonávať, určoval odmenu za vykonávanú prácu a vôbec určoval celý obsah právneho*

vzťahu existujúceho medzi sťažovateľom a žalovaným. K tomu je potrebné dodať, že sťažovateľ nebol v takomto či v obdobnom právnom vzťahu so žiadnym iným subjektom, ale len výlučne so žalovaným, čo taktiež nepriamo potvrdzuje absolútnu podriadenosť sťažovateľa žalovanému.“.

6. V nadväznosti na to sťažovateľ rozoberá jednotlivé znaky charakterizujúce závislú prácu a aplikuje ich na svoj prípad: „Prvým zákonným znakom závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 Zákonníka práce je osobný výkon práce. Celý obsah poddodávateľskej zmluvy je koncipovaný tak, že sa vzťahuje výlučne na osobu sťažovateľa, ktorý práce pre žalovaného vykonával výlučne osobne. ... Napr. ustanovenie článku VI. ods. 6 zmluvy ukladalo sťažovateľovi osobne používať pracovný odev s logom žalovaného. V ustanovení článku VI. ods. 7 je zase zakotvené výhradné právo na spoluprácu so sťažovateľom osobne v akciách zabezpečených žalovaným. Výlučne na osobu sťažovateľa sa vzťahujú aj ďalšie ustanovenia poddodávateľskej zmluvy. Ďalším zákonným znakom závislej práce... je výkon práce podľa pokynov zamestnávateľa. Uvedený pojmový znak závislej práce napĺňa už ustanovenie článku II ods. 2 poddodávateľskej zmluvy, kde sa sťažovateľ pri výkone práce pre žalovaného zaviazal súhlasiť so všetkými nariadeniami a požiadavkami žalovaného. Obdobnú povinnosť obsahuje aj ustanovenie článku II ods. 4 poddodávateľskej zmluvy, kde sa sťažovateľ zaviazal dodržiavať všetky pravidlá v zhode s požiadavkami žalovaného regulujúcimi vykonávanie prác. Ustanovenie § 1 ods. 2 Zákonníka práce uvádza ako ďalší zákonný znak závislej práce výkon práce v mene zamestnávateľa. Naplnenie uvedeného znaku... najvýraznejšie demonštruje ustanovenie článku VI. ods. 6 poddodávateľskej zmluvy, podľa ktorého sa sťažovateľ zaviazal počas plnenia zmluvy nepoškodzovať dobré meno žalovaného. Najmä sa však zaviazal používať pracovný odev s logom žalovaného, čím je jednoznačne vyjadrený úmysel, aby sťažovateľ pri výkone prác nevystupoval ako samostatne zárobkovo činná osoba, ale ako zamestnanec žalovaného. Naplnenie uvedeného znaku závislej práce nepriamo potvrdzuje aj zakotvenie výhradného práva na spoluprácu upraveného v ustanovení článku VI. ods. 7 poddodávateľskej zmluvy. Ďalším znakom závislej práce je vykonávanie tejto práce za mzdu alebo za odmenu. Z článku IV a V poddodávateľskej zmluvy jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ vykonával práce pre žalovaného za odplatu, pričom táto mu bola poskytovaná v zmysle článku IV ods. 4 a článku

V ods. 4 pravidelne za každý odpracovaný mesiac. V tomto smere nie je podstatné, akou formou a na základe akého zúčtovania bola odplata vyplácaná. Je podstatná len skutočnosť, že sťažovateľ za vykonávanú prácu dostával odplatu, a to dokonca pravidelne za každý mesiac tak ako je to zvyčajné aj v prípade vyplácania mzdy z pracovného pomeru. Podľa § 1 ods. 2 Zákonníka práce je závislou prácou práca vykonávaná v pracovnom čase. O tom, že sťažovateľ vykonával pre žalovaného práce presne v ním stanovenom pracovnom čase, niet pochybnosti, nakoľko to ustanovovala sama poddodávateľská zmluva v článku II ods. 4 zmluvy. Podľa tohto ustanovenia bol sťažovateľ povinný dodržiavať pracovný čas a pracovnú dobu stanovenú stavbyvedúcim, čo je typické najmä pre pracovný pomer a pracovnoprávny vzťah. Sťažovateľ nemohol vykonávať príslušné práce slobodne v čase, ktorý si sám zvolil ale bol viazaný pracovným časom určeným zo strany žalovaného. Medzi zákonné znaky závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 Zákonníka práce patrí aj znak vykonávania závislej práce na náklady zamestnávateľa. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustanovenie článku IV ods. 3 zmluvy, z ktorého je zrejmé, že zabezpečovanie stavebného materiálu bolo úlohou žalovaného. Prítomnosť vyššie uvedeného zákonného znaku závislej činnosti potvrdzuje aj ustanovenie článku IV ods 5 zmluvy, podľa ktorého žalovaný zabezpečoval na svoje náklady aj ubytovanie sťažovateľa v prípade potreby. Podľa článku IV ods. 2 poddodávateľskej zmluvy mal síce sťažovateľ pri práci používať vlastné drobné náradie, avšak za to mu bola vyplácaná osobitná náhrada mesačne v sume 33,00 EUR. Pokiaľ ide o veľké pracovné náradie, to už zabezpečoval kompletne žalovaný. Vzhľadom na uvedené možno považovať za naplnený aj ďalší pojmový znak závislej činnosti, ktorým je používanie výrobných prostriedkov zamestnávateľa. Pokiaľ ide o ďalší pojmový znak závislej činnosti, ktorým je vykonávanie práce na zodpovednosť zamestnávateľa, je nutné poukázať na to, že v zmysle zmluvy mal sťažovateľ pracovať presne podľa pokynov žalovaného, ako to bolo spomenuté už vyššie. Sťažovateľ sa za vykonanú prácu zodpovedal výlučne žalovanému, o čom svedčí napr. ustanovenie článku VI poddodávateľskej zmluvy. Sťažovateľ teda nevystupoval čo sa týka svojej zodpovednosti za vykonanú prácu voči tretím osobám, ale len voči žalovanému, ktorý následne zodpovedal za práce vykonané sťažovateľom. Aj tento pojmový znak preto možno považovať za naplnený. V poddodávateľskej zmluve bol dojednaný výkon opakovanej činnosti, o čom svedčí skutočnosť, že zmluva bola dojednaná na dobu neurčitú a jej predmetom boli len všeobecné

stanovené stavebné práce. Teda zmluvou nebolo dojednané zhotovenie konkrétneho diela ale len výkon opakovanej činnosti stavebných prác, čo zodpovedá naplneniu aj posledného zákonného znaku závislej činnosti... (výkon opakovanej činnosti).“

7. Na tomto podklade sťažovateľ konštatuje, že *„Hoci medzi sťažovateľom a žalovaným bol zdanlivo uzatvorený obchodnozáväzkový vzťah, jeho obsahom boli v skutočnosti práva a povinnosti charakterizujúce výkon závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 Zákonníka práce. Nakoľko závislá práca môže byť v zmysle § 1 ods. 3 Zákonníka práce vykonávaná len v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne aj v inom pracovnoprávnom vzťahu a nikdy nie v zmluvnom občianskoprávnom alebo v obchodnoprávnom vzťahu, bol vzťah medzi sťažovateľom a žalovaným jednoznačne pracovnoprávnym vzťahom a to aj s prihliadnutím na ustanovenie § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Následne aj úraz, ktorý sa stal sťažovateľovi dňa 12.5.2011 bol v zmysle § 195 ods. 2 Zákonníka práce pracovným úrazom, nakoľko bol sťažovateľovi spôsobený pri plnení pracovných úloh.“*

8. Proti namietanému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací odmietol ako neprípustné.

9. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 5CoPr/3/2016-323 zo dňa 31.5.2016 porušil základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 5CoPr/3/2016-323 zo dňa 31.5.2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 374,81 EUR, ktorú je Krajský súd v Žiline povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Harakályho, advokáta, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa § 20 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

14. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už ústavný súd v minulosti judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

19. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 CoPr 3/2016-323 z 31. mája 2016, ku ktorému malo dôjsť jednak tým, že krajský súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil a jednak tým, že vec sťažovateľa nesprávne právne posúdil. Sťažovateľ

námietku o nesprávnom právnom posúdení veci odôvodňuje tým, že práca, ktorú pre žalovaného vykonával, niesla všetky znaky závislej práce v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Subdodávateľskú zmluvu považuje len za zastierajúci právny úkon, ktorým bola zakrytá existencia jeho pracovného pomeru u žalovaného, a následne aj úraz, ktorý utrpel, je pracovným úrazom, za ktorý nesie zodpovednosť žalovaný. Presvedčený o relevantnosti svojich argumentov sťažovateľ od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru, ku ktorému dospeli všeobecné súdy v otázke povahy právneho vzťahu medzi ním a žalovaným.

20. Ústavný súd, zohľadniac svoju doterajšiu judikatúru, uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a uplatňovania s ústavou, resp. s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

21. Ústavný súd preto považoval za potrebné oboznámiť sa rozhodnutiami všeobecných súdov vydaných vo veci sťažovateľa, a to najmä s ohľadom na overovanie opodstatnenosti jeho námietok. V tejto súvislosti opäť poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09),

pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. V podstatnej časti odôvodnenia rozsudku teda okresný súd uviedol:

„... je možné konštatovať, že už samotný navrhovateľ pri uplatnení nároku si nebol úplne istý vznikom individuálneho pracovnoprávneho vzťahu, keď svoj nárok koncipoval ako alternatívu (predpokladal nepreukázanie individuálneho pracovnoprávneho vzťahu). Ďalej pri uvedenej alternatíve je potrebné zdôrazniť, že petit návrhu tak, ako je koncipovaný navrhovateľom nespĺňa náležitosti alternatívneho petitu (čo nespochybnil ani právny zástupca odporcu). S poukazom na uvedené predmetné nároky navrhovateľa označené ako alternatívny petit súd nepovažoval za alternatívny nárok, ale ako dva samostatné, na seba nezávislé nároky navrhovateľa (jeden nárok podľa ustanovení Zákonníka práce a druhý podľa Obchodného zákona). K petitu A/ návrhu je potrebné dodať, že navrhovateľ pokiaľ chcel byť v konaní úspešný, v zmysle § 120 ods. 1 OSP by musel uniesť dôkazné bremeno (preukázať súdu), že nárok navrhovateľa je v tejto časti nároku dôvodný. Predmetom nároku A/ s poukazom na vyššie uvedené bol navrhovateľ povinný preukázať, že obsah a podmienky v subdodávateľskej zmluve uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným zodpovedajú pracovno-právnomu vzťahu. Ak by navrhovateľ preukázal vyššie uvedené, mohol by súd následne vyriešiť, že úraz, ktorý sa stal žalobcovi dňa 12.05. 2011 počas výkonu práce je pracovným úrazom, za ktorý zodpovedá žalovaný. Tiež by navrhovateľ musel preukázať zavinenie odporcu v rozsahu 100%.

Aby navrhovateľ v konaní preukázal, že medzi navrhovateľom a odporcom vznikol individuálny pracovnoprávny vzťah, musel by v konaní navrhovateľ preukázať, že v prípade účastníkov konania sa jedná o:

- a/ výlučne osobný výkon práce zamestnanca pre zamestnávateľa,*
- b/ podľa pokynov zamestnávateľa,*
- c/ v jeho mene,*
- d/ za mzdu alebo odmenu,*
- e/ v pracovnom čase,*
- f/ na náklady zamestnávateľa,*
- g/ jeho výrobnými prostriedkami,*
- h/ na zodpovednosť zamestnávateľa,*
- ch/ ide o výkon práce, ktorá pozostáva prevažne z opakovania určených činností.*

V prípade, že by sa preukázal nárok navrhovateľa označený A/, nárok uplatnený ako B/ by sa stal bezpredmetným, pretože nárok navrhovateľa by následne musela uspokojiť Sociálna poisťovňa - vedľajší účastník.

Súd vo veci sa oboznámil s obsahom PODDODÁVATELSKE ZMLUVY zo dňa 14.6.2010... Z obsahu uvedenej zmluvy nemôžeme konštatovať iné, ako že uvedenú zmluvu uzatvorili účastníci zmluvy poddodávateľ - navrhovateľ ako podnikateľ – živnostník a odporca dodávateľ, podnikateľ - právnická osoba (to preukazuje aj označenie účastníkov zmluvy). Predmetom uvedenej zmluvy je úprava práv a povinností medzi dvoma podnikateľmi, ohľadne stanovenia a zabezpečenia podmienok poddodávateľských prác v prospech odporcu. Uvedená zmluva upravuje rámcovo práva a povinnosti medzi dvoma podnikateľskými subjektami. Účelom úpravy je sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľmi vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku tak, ako to má na mysli ustanovenie § 2 ods. 1 Obch. zák.. Ak by sme opomenuly tento listinný dôkaz, k predmetu veci je potrebné dodať, že v rozsahu ust. § 120 ods. 4 OSP súd vykonal aj ďalšie dôkazy a to vo veci vypočul konateľa odporcu, zástupcu vedľajšieho účastníka konania a aj svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Konateľ odporcu, zástupca vedľajšieho účastníka konania a aj svedkovia v konaní vypovedali a svojimi výpoveďami vylúčili v prípade navrhovateľa vznik individuálneho pracovného vzťahu. Práve naopak všetci svedkovia, priamo svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] potvrdzovali, že práce na odstránení strešného plášťa (práce, pri ktorých došlo k úrazu) vykonával odporca ako živnostník, spolu so svedkom [REDAKOVANÉ], pre odporcu. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti je potrebné konštatovať, že medzi navrhovateľom a odporcom nevznikol žiaden pracovný vzťah (ani na základe vyššie uvedenej zmluvy) a pokiaľ došlo dňa 12.5.2015 k úrazu navrhovateľa s opísanými dôsledkami na zdraví navrhovateľa, nejedná sa o pracovný úraz navrhovateľa.“

22. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal rozhodnutie okresného súdu a skonštatoval, že „prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie... a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil... Rozhodnutie prvostupňového súdu zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia.“. Okrem toho uviedol,

že „*Odvolať k veci samotnej neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa okresný súd nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijaté právne závery.*“. S ohľadom na uvedené krajský súd v súlade s v tom čase platným a účinným § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny, pričom s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím okresného súdu a obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.

23. Z napadnutého rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu vyplýva, že všeobecné súdy v ňom síce stručne, ale napriek tomu dostatočne vysvetlili svoj postoj k spornej otázke povahy právneho vzťahu medzi sťažovateľom a žalovaným. Pri hľadaní odpovede na sťažovateľom nastolené otázky správne vychádzali z definície závislej práce upravenej v Zákonníku práce a z definičných znakov podnikania, resp. živnosti upravených zákonom č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) v spojení so zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

24. Podľa § 1 ods. 2 Zákonníka práce sa závislou prácou rozumie práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia môže byť závislá práca vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

25. Cieľom citovanej právnej úpravy bolo stanoviť, aká práca sa vykonáva v pracovnoprávnych vzťahoch (závislá práca) a aké sú jej znaky napríklad v porovnaní s výkonom podnikania, resp. živnosti, kde sú tieto znaky vymedzené v legálnej definícii. Výslovné vymedzenie znakov v Zákonníku práce malo napomôcť lepšie identifikovať prácu, ktorá sa musí vykonávať v pracovnoprávnom vzťahu, resp. v obdobnom pracovnom

vzťahu a zabrániť obchádzaniu ustanovení Zákonníka práce, tak ako na to v konečnom dôsledku poukazoval i sťažovateľ.

26. Vychádzajúc z uvedených zákonných ustanovení, ako aj z argumentácie predostretej sťažovateľom, ktorý detailne popisuje všetky znaky závislej práce a aplikuje ich na svoj prípad (bod 6), by sa mohlo zdať, že činnosť, ktorú sťažovateľ vykonával, mohla niest' niektoré znaky závislej práce. To je však iba jednostranný pohľad na vec. V nadväznosti na to je potrebné poukázať i na právne predpisy upravujúce problematiku podnikania, skúmať znaky definujúce podnikanie a následne porovnať, či na základe znakov, ktoré vykazuje vykonávaná práca, ide o pracovnoprávny vzťah (závislú prácu) alebo samostatnú činnosť (živnosť, podnikanie). Pritom je potrebné prihliadnúť na konkrétne okolnosti posudzovanej veci sťažovateľa.

27. Podľa § 2 Obchodného zákonníka sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Podľa odseku 2 písm. b) citovaného ustanovenia je podnikateľom i osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia. Podľa § 2 živnostenského zákona je živnosťou sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

28. Podnikanie, resp. živnosť ako činnosť je charakterizovaná piatimi pojmovými znakmi. Právna teória požaduje kumulatívne naplnenie týchto pojmových znakov na to, aby vykonávaná činnosť mohla byť považovaná za podnikanie alebo živnosť. Sústavnosť ako znak podnikateľskej činnosti sa viaže na výkon podnikania (nie činností, ktoré s podnikaním súvisia). Tento znak možno vymedziť ako opakovanie činnosti zo strany podnikateľa, aj keď jej intenzita nemusí byť rovnaká, môže to byť činnosť sezónna a pod. Samostatnosť sa prejavuje v metódach rozhodovania a riadenia podniku podnikateľa – fyzickej osoby, resp. spoločnosti samotnej v prípadoch, keď je podnikateľ právnickou osobou. Ďalším znakom je vykonávanie činnosti „na vlastnú zodpovednosť“, ktorý vyjadruje podnikateľské riziko prítomné v podnikaní. Zisk, ktorý je cieľom podnikateľskej činnosti, možno

vymedziť ako kladný hospodársky výsledok. Tento znak podnikania je naplnený, ak je činnosť aktívne zameraná na dosahovanie zisku, a to napriek tomu, že kladný hospodársky výsledok sa nedostaví.

29. Ako vyplynulo z rozhodnutí všeobecných súdov, naplnenie týchto pojmových znakov mali preukázané. Sťažovateľ ako živnostník disponoval živnostenským oprávnením vystaveným na jeho meno, ktoré zahŕňalo prípravné práce k realizácii stavby. Súhlasil s konštrukciou subdodávateľskej zmluvy a na základe jej obsahu vykonával ako živnostník práce, na ktoré mal oprávnenie. Činnosť vykonával na vlastnú zodpovednosť, vykonané práce fakturoval žalovanému na základe zákazkových listov a počtu odpracovaných hodín. Vo vlastnom mene tiež podával daňové priznanie a samostatne si plnil aj odvodové povinnosti voči Sociálnej poisťovni.

30. Podľa názoru ústavného súdu tak nie je vo veci sťažovateľa rozhodné posudzovanie vzťahu z formálneho hľadiska či z hľadiska jeho materiálneho obsahu. Podstatnou okolnosťou posudzovanej veci je to, že sťažovateľ podal žalobu o určenie povahy právneho vzťahu medzi ním a žalovaným (ktorý vznikol 14. júna 2010) až potom, čo došlo k úrazu (12. mája 2011), aj to až so značným časovým odstupom (26. novembra 2013). Nepreukázal však, že počas trvania právneho vzťahu so žalovaným (t. j. pred úrazom) by sa akýmkoľvek spôsobom u neho domáhal zmeny právneho vzťahu z obchodnoprávneho na pracovnoprávny a v tejto súvislosti pred všeobecnými súdmi ani neprodukoval dôkazy. Dôkazné bremeno neunesol, ani pokiaľ ide o skutočný prejav vôle pri uzatváraní predmetnej subdodávateľskej zmluvy (keďže nebol v konaní vypočutý z vážnych zdravotných dôvodov). Rovnako tak Sociálna poisťovňa ako vedľajší účastník v danom spore uviedla, že sťažovateľ ju nikdy neupozornil na tú skutočnosť, že by bol (že by sa cítil byť, pozn.) zamestnancom žalovaného. Podnetom na podanie žaloby o určenie povahy právneho vzťahu teda nebola nespokojnosť alebo nesúhlas sťažovateľa s tým, že nie je vedený ako zamestnanec žalovaného, hoci sa ním cítil byť, ale úraz, ktorý sa mu stal počas realizácie jeho činnosti.

31. Ak by sa pripustil výklad sťažovateľa, založil by sa stav, v ktorom by sa subjekt vykonávajúci činnosť na základe živnostenského oprávnenia pre „subdodávateľa“ mohol v prípade úrazu domôcť prekvalifikovania doterajšieho trvajúceho napr. obchodnoprávneho vzťahu na vzťah pracovnoprávny spätne, a to iba preto, aby získal výhodu, na ktorú inak nemá nárok, t. j. nárok na úrazové dávky podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Takýto stav nie je zlučiteľný so zmyslom a účelom Zákonníka práce, ani so zmyslom a účelom zákona o sociálnom poistení a s ohľadom na právnu istotu žalovaného sa nejaví byť ani spravodlivým.

32. Inak povedané, úraz, ktorý nastane po založení obchodnoprávneho vzťahu, nemôže byť tou skutočnosťou, ktorá vyvolá zmenu tohto vzťahu na pracovnoprávny len preto, aby bol uznaný za pracovný a plynuli z neho poškodenému subjektu nároky na úrazové dávky.

33. Ústavný súd však nevyklučuje, že pokiaľ sa subjekt vykonávajúci činnosť na základe živnostenského oprávnenia domnieva, že podmienky obchodnoprávneho vzťahu, na ktorom sa s druhým subjektom dohodol, zastierajú pracovnoprávny vzťah a v tomto smere nenájdu medzi sebou konsenzus, prichádza do úvahy žaloba o určenie povahy takého právneho vzťahu, pričom v konaní bude úlohou strany sporu preukázať naplnenie definičných znakov závislej práce.

34. Berúc do úvahy už uvádzané právne názory vzťahujúce sa na prerokúvanú vec a s prihliadnutím na citovanú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil, ústavný súd konštatuje, že záver všeobecných súdov o tom, že obsah a podmienky v subdodávateľskej zmluve uzatvorenej medzi sťažovateľom ako živnostníkom a žalovanou obchodnou spoločnosťou nezodpovedajú pracovnoprávnemu vzťahu a v nadväznosti na to, úraz, ktorý sa stal sťažovateľovi 12. mája 2011 počas výkonu činnosti, ktorá je v zmysle živnostenského oprávnenia predmetom jeho podnikania, nie je pracovným úrazom, nemožno označiť za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený

a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

35. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu (a v konečnom dôsledku ani s názorom okresného súdu) nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o „neudržateľnosti“ či arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 340/04, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 204/2010).

36. K námietke o nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku a kritickému pohľadu sťažovateľa na aplikáciu § 219 ods. 2 OSP krajským súdom ústavný súd uvádza, že nielen predchádzajúca, ale aj v súčasnosti platná a účinná právna úprava [§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, pozn.] uľahčuje odvolaciemu súdu prácu pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia, ak sú súčasne splnené dve podmienky – ak je výrok vecne správny a súčasne sa v celom rozsahu stotožňuje aj s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd tak nemusí v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia opakovať podstatnú časť z odôvodnenia súdu prvej inštancie, ale stačí, ak sa obmedzí len na konštatovanie, že dôvody napadnutého rozhodnutia sú správne, prípadne doplní ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia. Tak tomu bolo aj v prípade sťažovateľa.

37. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď

na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999).

38. Za situácie, keď sťažovateľ v odvolaní uplatnil rovnakú argumentáciu ako v konaní pred súdom prvej inštancie a už v tomto konaní dostal dostatočnú odpoveď na to, prečo jeho argumentácia nebola opodstatnená, a keďže krajský súd nedospel k iným skutkovým alebo právnym záverom než súd prvého stupňa, zákonom predvídaným postupom podľa § 219 ods. 2 OSP sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov odvolaním napadnutého rozhodnutia, neexistujú relevantné dôvody na to, aby ústavný súd z ústavnoprávneho hľadiska akokoľvek spochybňoval rozhodnutie vydané v rámci odvolacieho konania len na základe toho, že krajský súd postupoval podľa § 219 ods. 2 OSP. Nie je totiž hospodárne a ani účelné, aby súd rozhodujúci o odvolaní uvádzal tie isté dôvody alebo aby len inými slovami vyjadril dôvody, pre ktoré bol účastník konania už v konaní pred súdom prvého stupňa neúspešný.

39. S prihliadnutím na vyvrátenie námietok, ktorými sťažovateľ spochybňoval správnosť a odôvodnenosť rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že nezistil taký výklad a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení zo strany krajského súdu, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

40. Ďalšími návrhmi sťažovateľa sa ústavný súd nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2017